

Statens vegvesen

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Heidi Jahnsen - 90710268

Vår referanse:
2013/007436-002

Deres referanse:
13/142

Vår dato:
19.4.2013

Høringsuttalelse - " Hindre for digital verdiskapning " - Rapport fra utvalg som har vurdert muligheter og hindringer for digital verdiskapning.

Det vises til høringsbrev «Høring - "Hindre for digital verdiskapning" - Rapport fra utvalg som har vurdert muligheter og hindringer for digital verdiskapning.» av 17. januar 2013.

Statens vegvesen har følgende kommentarer til rapporten.

1.4 Digital tjenesteutvikling og verdiskapning

Definisjonen av *digital tjenesteutvikling* synes noe smal (s. 19). Er det eksempelvis ikke en digital tjeneste dersom man handler et fysisk eller elektronisk produkt via internett? Statens vegvesen foreslår at kapitlet fra og med det tredje avsnittet under «Digital tjenesteutvikling» formuleres slik:

«*Digital tjeneste* forstås av utvalget som foredling og presentasjon av digitalt innhold og produkter, eller tilgangen til innhold på en slik måte at det oppfattes som en helhetlig tjeneste gjennom bruk av teknologi eller kommunikasjonstjenester.

Tjenestene eller produktene kan være basert på eksisterende tjenester eller produkter som ved bruk av IKT eller kommunikasjonsnettverk endres, eller det kan være tidligere ukjente produkter og tjenester som ikke ville vært mulige uten nevnte teknologi eller nettverk.

Digitalisering forstås av utvalget som bruken av teknologi eller kommunikasjonstjenester for å tilby eksisterende tjeneste eller produkt gjennom digitale plattformer og/eller -kanaler.

Utvalget har også valgt å se på hvordan bruk av digitale tjenester eller teknologier endrer eksisterende produkter, tjenester, bransjer eller virksomheter. I slike tilfeller vil digitale tjenester og teknologi fungere som underliggende infrastruktur og forutsetning for annen endring.»

2 Digital infrastruktur

Statens vegvesen er i utgangspunktet positive til deling av data og ønsker å bidra videre i dette arbeidet. Vi vil påpeke viktigheten av at personvernet tas hensyn til og at dette er et omfattende og langsiktig arbeid, hvor prioriteringer og finansering er nødvendig.

I NOU-en vises det til behovet for å sikre synergier i utbygging av annen infrastruktur. For å sikre utbyggingen av den digitale infrastrukturen bør hvordan man «sikrer synergiene» komme mye tydeligere frem.

2.2 Bredbåndstilgang

Utredningen tar opp utfordringene med utbyggingen av fysisk bredbånd og det pekes på at av utbyggingskostnadene utgjør elektronikk, kabler og annet utstyr mellom 10 og 30 %, mens graving og fremføring står for de resterende 70-90 %. Det vises til at kommunenes graveregimer og strenge krav er en viktig pådriver for disse kostnadene og det kreves at regjeringen sikrer felles graveregimer i kommuner og fylker for å forhindre unødvendige og sprikende krav.

Når det gjelder riksveger, vil Statens vegvesen legge til rette for at det etableres ledningstraseer på siden av vegområdet der andre ledningseiere kan få gå i trekkerør. Vi vil også tillate at ledningseiere kan få tillatelse til å gå langs eksisterende veg, men da på de premisser som er angitt i ledningsforskrift med tilhørende veileder.

Generelt vil vi få påpeke at de høye kostnadene til graving og fremføring på mange måter gjenspeiler de store kostnadene det er å anlegge alle typer veger og de verdiene vegene derfor representerer.

Ved oppgraving av eksisterende veger vil en heller ikke kunne gjenopprette den opprinnelige styrken i vegen. Vi ser at det er behov for å få frem mer kunnskap om metoder for å legge fiberkabler med tilhørende kostnader og konsekvenser. Alle kostnader og konsekvenser må da frem, både for anlegg og for drift og både for fibernettet og for vegen med tilhørende vegområde. Det må ikke bli slik at det er veieierne som skal bære kostnadene for fremføringen av fibernettet.

2.3 Informasjonssikkerhet

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at i kapittel 2.3.3, avsnitt 9 skrives det at *Nasjonale retningslinjer for informasjonssikkerhet* er under revisjon (s. 33). Disse «gikk ut» i 2010 og regjeringen presenterte ny strategi og tilhørende handlingsplan vinteren 2012. Den er altså publisert og er således gjeldende (Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet 2012).

Når det gjelder digitalisering av offentlig sektor, og hva som er et hinder, er det også vesentlig å ta hensyn til at det er viktig for innbyggerne å ha tillit til offentlig myndighet. Tillit blir oppnådd over tid ved å vise at de offentlige etatene er i stand til å forvalte informasjon om enkeltpersoner i tråd med de rettigheter den enkelte har. Regelverket knyttet til personvern er på plass, men mange offentlige virksomheter opplever utfordringer med å etterleve dette. Nye initiativ for digitalisering, modernisering av offentlig sektor, mer effektiv forvaltning av informasjon, krever alle en grunnstamme av kontroll. I dag opplever vi at gapet mellom krav og leveranse øker. Skal digital offentlig forvaltning øke verdiskapning, må offentlig sektor i enda større grad ta digital informasjonsbehandling på alvor.

Det skrives mye om krav og retningslinjer til informasjonssikkerhet i offentlig sektor. Statens vegvesen mener det er viktig å få offentlige virksomheter til å følge eksisterende krav til informasjonssikkerhet. Derfor etterlyser vi at det fokuseres mer på hvilke konkrete tiltak som må gjennomføres, for at offentlig sektor skal komme i samsvar med gjeldende regelverk.

6 Digital kompetanse

Statens vegvesen støtter Digitutvalget når det skriver at man er nødt til «å oppdra nye generasjoner som ikke kun er i stand til å forbruke, de må også være i stand til å skape.» (s. 99, 4. avsnitt) Vi ser også viktigheten av å skille mellom skaperkompetanse og brukerkompetanse. Digitutvalget foreslår i oppsummeringen av kapittel 6 å innføre programmering som valgfag i grunnskolen. For å sikre at alle elever, og ikke bare de som velger dette valgfaget, opparbeider nødvendig digital kompetanse, mener Statens vegvesen at faget må inn i obligatorisk pensum. Også her mener vi det vil være formålstjenlig at arbeidet er koordinert og prioritert på tvers av utdanningsinstitusjoner og – nivåer, i tråd med Digitutvalgets synspunkt (s. 104-105). At skaperkompetansen innenfor IKT-området gis tid, rom og muligheter tidlig i utdanningsløpet støttes. Vi tror at dette kan bidra positivt i forhold til å få flere til å velge en utdanning innenfor realfag, IKT-fag og såkalte ingeniørfaglige områder.

Som en offentlig etat hvor vi i fremtiden har som mål å styrke vår effektivitet og våre leveranser gjennom bruk av digitale tjenester tror vi at andre foreslåtte tiltak som *Den digitale skolesekken*, *Digital bæremeis* og *Den digitale spaserstokken* er like viktig å realisere.

7.5 Samordning – sentral digitaliseringsmyndighet

Digital verdiskapning kan økes hvis det innenfor noen områder innføres tverrsektoriell styring fremfor dagens sektorielle styring. Samtidig mener vi det er viktig at det faglige ivaretas og tillegges stor vekt. Kompetanse innenfor det aktuelle faget er viktig å ta med seg i digitaliseringsarbeidet.

I tillegg til et prosjekt som går på tvers av sektorer mener Statens vegvesen at det finnes alternativer til å videreføre prosjektlederen til å få en rolle som digitaliseringsminister. Det er allerede i dag departementer som burde kunne utvide sine styringsområder til også å kunne håndtere tiltak og styring for å øke den digitale verdiskapningen.

I tillegg til å diskutere organiseringen av offentlige organer og styring i forbindelse med digital verdiskapning, er det også behov for en klargjøring rundt hva det offentlige skal ta ansvar for og hva som kan overlates til andre, eksempelvis privat sektor.

Kartdata

I utredningen løftes kartdata fram som et av områdene hvor det er store utfordringer med deling av data. Statens vegvesen er en stor og aktiv aktør i «kart Norge» og er part både i Geovekst-samarbeidet og Norge digitalt. I forhold til verdiskapning på kartdata ser etaten mange av de samme utfordringene som Digitutvalget påpeker, men mener situasjonen er mer nyansert enn slik den framstilles i utredningen. Det ideelle er frie kartdata, men den gode kvaliteten vi har på kartdata i Norge er nettopp et resultat av Geovekst og Norge digitalt. Ved

å frigjøre alle kartdata vil man «sparke ben under» finansieringsmodellen slik at det ikke blir nok midler til vedlikehold og nykartlegging av kartdata.

De kartdata som i dag ikke er frie er primært grunnkartdata. Det finnes derimot store mengder med frie kartdata (temadata) tilgjengelig i Norge som distribueres fra ulike fageter. Nasjonal vegdatabank fra Statens vegvesen er et godt eksempel på dette. Nasjonal vegdatabank (NVDB) inneholder landets vegnett og hundrevis av fagdatatyper knyttet til vegen.

Statens vegvesen er nå i ferd med å etablere et nytt standardisert grensesnitt for innsyn og distribusjon av data. Alle data i NVDB gjøres tilgjengelig for allmenn bruk. Både for offentlig forvaltning, publikum og det private markedet.

Statens vegvesen anser data fra NVDB å komme inn under offentlighetsloven og publiserer data under Norsk lisens for offentlige data (NLOD). Unntak er enkelte datasett som er en del av GEOVEKST. Samtidig forholder vi oss også til Geodataloven og vil levere etterspurte data etter denne. Dette betyr at Statens vegvesen leverer alle datasett fra NVDB og vi gjør det i henhold til Difis anbefalinger og data.norge.no

Statens vegvesen ser fordelene med frie kartdata, men framhever at dette ikke kan skje før en ny finansieringsmodell er på plass.

Universell utforming

Statens vegvesen mener universell utforming av digitale tjenester og innhold er påkrevet. Derfor etterlyser vi mer diskusjon av dette i NOU-en. Så vidt vi kan se nevner rapporten så vidt noe om temaet i 7.2, hvor man kan lese at «innbyggere som for eksempel av helsemessige grunner ikke kan benytte seg av reservasjonsretten, vil det kunne gjøres unntak.» (s. 112.)

Universell utforming krever kunnskap og ressurser. Det må vurderes konsekvenser av og effekter av at digitale tjenester og innhold skal være universelt utformet. Er dette til hinder for digital verdiskapning eller ikke?

Andre kommentarer og formaliteter

Språket i rapporten er tidvis tungt tilgjengelig, enkelte avsnitt synes uklare i budskapet. En gjennomgang av dokumentet med «klart språk» som hovedmål mener vi vil være en fordel.

På side 17 gjentas innholdet i avsnitt nr. 3 i avsnitt nr. 9. (Avsnittet starter med teksten «Den norske oljerikdommen [...]»)

Referanser

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. (2012). *Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet*. Lokalisert på: http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/dok/rapporter_planer/planer/2012/nasjonal-strategi-for-informasjonssikker.html?id=710469

Styingsstab
Med hilsen

Lars Aksnes
Direktør

Heidi Jahnsen

